



HITKÖZSÉGI HÍRADÓ

NEM AZ A ZSIDÓ, AKINEK A SZÜLEI AZOK VOLTAK, HANEM AKINEK A GYERMEKE IS AZ LESZ! (Simon Peres)

Zsidó Kultúra Európai Napja a Menházban

Művészet és zsidóság

Szeptember első vasárnapján a Komáromi Zsidó Hitközség ismételten bekapcsolódott az Európa 23 országában zajló kulturális programsorozatba. A hitközségek és közösségek regionális találkozójaival indítottuk a napot.

Paszternák Tamás köszöntő szavai után **Tóth Erzsébet Fanni** számolt be kutatásai alapján arról, mit gondolnak a szlovákiai magyar fiatalok a zsidókról. Az ifjúságkutatás során számos kér-

foglalkozott. A megjelenteket köszöntötte **Pavel Frankl**, a SZLOZSIHISZ elnöke, majd a kóser ebédre került sor. Közel 90-en fogyasztották el a pöstyéni rebecen, **Bina Stiefel** háromfogásos

adást. **Papp Richárd** zsidó humorral foglalkozó, viccekkel fűszerezett programja hatalmas sikert aratott. A délutáni előadásokat **Vadász Magda** szinkrontolmács fordított szlovákra.

A hagyományoknak megfelelően átadásra kerültek a Kehila és Kehila-Haver díjak.

Kehila díjban részesültek: **Winkler Miksa** (a díjat egyéb, fontos elfoglaltsága miatt később veszi át), a régió számos zsidó temetője (pl. Ács, Bana, Kapuvár) rendkívüli gondossággal és odaadással való rendbehozatalának elismeréseként. **Kollár Zoltán**, a Komáromi Zsidó Hitközség vezetőségi tagja, a Menház épületének 2004 óta tartó helyreállításának koordinálása során végzett többéves önkéntes munkája elismeréseként. **Stern Juraj**, a Dunaszerdahelyi Zsidó Hitközség vezetőségi tagja, sokéves, a hitközség érdekében végzett önkéntes munkája elismeréseként.

Kehila haver díjasok: **Mátraházi Ferenc**, tatabányai tanár. A széles régió diákjainak Holokauszt oktatása, sok Auschwitz-Birkenau-i emlékút megszervezése és lebonyolítása terén végzett kiemelkedő munkája elismeréseként. **Rédli Margit**, Dél-Komárom város Polgármesteri Hivatala kulturális referense. **Számadó Emese**, a Klapka György Múzeum igazgatója: A dél-komáromi zsidó közösség emlékének példamutató ápolásáért...

(Folytatás a 4. oldalon)



Zeneszó a Menházban... Zmirim Klezmer Együttes a zsidó zene világába repítette a közönséget

dést tettek fel 2500 középiskolásnak és 700 egyetemistának. A nem túl pozitív eredményeket felvázoló előadás után **Megyes Pál**, rabbijelölt, az önmagunkról, közösségeinkről kialakult képpel

menüjét. A délután során **Túri Anett**, judaisztika tanár a közelgő Nagyünnepéről, **Miriam Neiger Fleischmann**, jeruzsálemi festőművésznő a zsidóság és a művészet kapcsolatáról tartott elő-

Meghívó a Shalom klubba

A Komáromi Zsidó Hitközség Shalom klubjának októberi összejövetelére **2010. október 17-én, vasárnap 14.30-kor** kerül sor a Menház Wallenstein Zoltán termében. A klub vendége dr. Pavol Traubner orvos, a Szlovákiai Zsidó Hitközségek Központi Szövetségének tiszteletbeli elnöke. A beszélgetést fordítani fogjuk magyar nyelvre.

Minden érdeklődőt szeretettel várunk!

Támogatónk

nka

Nemzeti Kulturális Alap

A Menház felújítása

Szeptember végére befejezéséhez közeledik a Menház udvar felőli felújítása. Elkészül az új vakolat és a lépcsők burkolata, ezzel a külső tatarozást befejezik a Boldi cég munkatársai. A következő fázisban az udvar rendezését tervezzük.



Kérjük a támogatását!

Kedves Olvasónk! Kérjük, lehetősége szerint támogassa a Komáromi Zsidó Hitközség programjait, a HH megjelenését, épületeink, temetőnk felújítását.

2008. január 1-től támogatását az alábbi bankszámlaszámokra küldheti (támogatás személyesen a KZSH titkárságán és csekken is lehetséges):

Belföldi átutalás Szlovákiából:

26384962/0900 – Slovenská sporiteľňa vagy
10103804/5200 – OTP Slovakia

Nemzetközi átutalás külföldről:

A KZSH címe: Židovská náboženská obec v Komárne, Eötvösa 15, 94501 Komárno, Slovakia

IBAN: SK060900000000026384962 SWIFT: GIBASKBX

Bakunk címe: Slovenská sporiteľňa, Palatínova 33, 94501 Komárno vagy

IBAN: SK525200000000010103804 SWIFT: OTPVSKBX

Bankunk címe: OTP Slovakia, Záhradnícka 10, 94501 Komárno

Köszönjük!

Magyarországi olvasóink figyelmébe: Kedves Olvasónk!

Kérjük, hogy az egyháznak adható személyi jövedelemadója 1 százalékát a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége (MAZSIHISZ) részére ajánlja fel a 0358-as technikai számon. A MAZSIHISZ rendszeresen támogatja a KZSH munkáját!

Faliújság rövid hírek

✧ A HH-t, a Shalom klubot és a KZSH-t támogatták: J.J. (Komárom), J.D. (Pozsony), Zsuzsanna és Frigyes Reisch (Stockholm), Navon család (Bné Brak), Linda Caller (London), Holczer Pali (Beer Sheva), Himler György (Párkány), MUDr. Rybár Dusan (Rimaszombat), MUDr. Gabor Tibor (Nagykürtös), Weisz Anna (Dunaszerdahely), D.V. (Érsekújvár), Boček Péter (Kassa), Kantás János (Tabánya), Kornfeld Tibor (Dunaszerdahely), Navratilová Viera (Komárom), dr. Avraham Weisz és családja (Tel-Aviv) és anonimitásukat kérő adományozók. Köszönjük!

✧ Szukkot félünnepén, szeptember 26-27-én rendezik meg Debrecenben a magyarajkú zsidó hitközségek XI. találkozóját.

✧ Október 3-án a Kassai Zsidó Hitközség ad otthont a Szlovákiai Zsidó Hitközségek Központi Szövetsége elnökségi ülésének, melynek fő témája az új alapszabály elfogadása.

✧ Jungermann Zsigmondné Budapestről imakönyveket ajándékozott a KZSH-nak az ünnepek előtt. Köszönjük!

✧ Új könyvekkel bővült a Spitzer Béla Kiskönyvtár állománya, melyeket pályázati támogatásokból szereztünk be.

✧ A Schnitzer Ármin Mikromúzeum állománya új dokumentumokkal gazdagodott, melyek közösségünk múltját mutatják be.



Hitközségi Híradó (Spravodaj) – a Komáromi Zsidó Hitközség lapja (mesačník ŽNO v Komárne). Alapítva 5756-ban (1996), **főszerkesztő** – őfédaktor: Paszternák Tamás (tamas.paszternak@menhaz.sk), Paszternák András (andras.paszternak@menhaz.sk), **munkatársak** – spolupracovníci: Haas Judit, Mgr. Piczek Ferenc, **tördelőszerkesztő** – grafická úprava: Saláth Richárd, **olvasószerkesztő** – jazyková korektúra: Vadász Magda (Budapest), Paszternákné Kertész Zsuzsanna (Komárom), Katarína Potoková (Nitra), **nyomatás** – tlač: Nec-arte Kft., Komárom, a **KZSH címe** – adresa ŽNO: Židovská náboženská obec, Eötvösa 15, 945 01 Komárno, Slovakia, tel.: 00421/35/7731-224, e-mail: kile@menhaz.sk, tel./fax: 00421/35/7725-355. **Regisztrációs szám**: EV 3424/09. **ISSN** 1337-091x. **Lapunk Önnek készült, kérjük ne dobja el!** S finančnou podporou Ministerstva kultúry Slovenskej republiky – a Szlovák Köztársaság Kulturális Minisztériuma támogatásával.

TRADÍCIÓ a komáromi zsinagóga hitéleti oldala

Rosh Hashana és Yom Kippur Komáromban

A hagyomány nem tört meg...

Az 5771-es zsinagógai esztendő beköszöntését méltóképpen ünnepelte meg a Komáromi Zsidó Hitközség. Az Új Év estéin és az azt követő péntek este illetve a Kol Nidre alkalmából és Yom Kippur napján gyűlt össze közösségünk a Menház zsinagógájában. Az előimádkozó szerepét Megyes Pál és Popovics Dávid töltötte be, Rosh Hashanákor velünk volt Dr. Oláh János, az OR-ZsE tanára is.

Az új esztendő első perceiben, az imákat hallgatva Raab Feri bácsi, a komáromi hitközség krónikásának sorai jutottak eszembe, melyet a nyolcvanas évekről írt könyvében: „Üres sorok jelzik a fogyatkozó közösség szomorú jövőjét.”... Itt ülök a zsinagógában, s a földszinten nem látok üres sorokat, szinte mindenhol az imakönyvbe mélyed egy-egy szempár. Hitestvérek, ismerősök, vendégek a városból, Tatáról, Tatabányáról, Izraelből, Svájcban... Együtt vagyunk, a zsidóság egyik legfontosabb ünnepén. A templomi szertartás után 46-an vacsoráztunk együtt a Wallenstein Zoltán teremben, hagyomá-

nyok szerint a budapesti Carmel Kft. ízletes kóser étkeit eszszük. Mézbe mártjuk a barcheszt, édes répafozeléket fogyasztunk... Hallgatjuk budapesti előadók tanításait... Együtt vagyunk! Így telik a többi este is, a péntek esti kiduson ismét sokáig beszélgetünk s lélekben készülünk az egy hét múlva esedékes Yom Kippurra.

Kol Nidre este a Menházban a helyünk, velünk van Vajnorsky Teri néni és Miram Neiger-Fleischmann is Jeruzsálemből. Felhangzik a Jaale,... milyen sokszor énekeltük ezt az imarészt az OR-ZsE liturgia szakán... Yom Kippur délelőttjén mintha a tel-avivi Diaszpóra Múzeum „Tizedikre várva...” művészi alkotását látnám, de befut és újra minjében imádkozunk. Jön a bójt, majd ismét összegyűlünk, felhangzik a sófár, utána a Havdala, legfiatalabbként én tartom a fonott gyertyát... Közös étkezés,... találkozunk egy hét múlva a sátorban Szukotkor.

PA

Megyes Pál, rabbijelölt beszéde a zsinagógában

Sok Szeretettel Köszöntök Mindenkit, Sáná Tová!

Ha Hívtok Engem, eljöttök és imádkoztok Hozzám, Én hallgatni fogok rátok (Jeremiás 29, 12)

Igaz embernek lenni. Olyan feladat, melyről a Bölcséink is kötetek százait, ezreit írták, könyvtárnyi irodalommal. Ha korokon átvélve kívánjuk megismerni, mit jelent igaz embernek lenni, azt látjuk, hogy minden korszaknak voltak a maga Kiemelkedő alakjai, és az idő előrehaladtával a mindenkori utolsó túltett elődein. Fejlődött. Növelte tudását, jobban elmélyült Istene tanításaiban, követte a korszakok váltakozásaiban megbúvó új lehetőségeket, élt velük.

Noé a maga generációjában Igaz ember volt, akit Isten ki-tüntetett a figyelmével, megmentette az özönvíz csapásától. Eltelt pár generáció, és Ábrahám ősatyánk egy új korszaknak a hajnalán szintén Igaz emberként élte életét, ebben a szellemben nevelte gyermekét, igyekezett a tudást, a tapasztalatokat átadni fiának.

Generációról-generációra, ahogy a Sárseret há Kábálá, a hagyomány láncolata megkívánta, a szülők átadták a hagyományt, a tudást gyermekeiknek, hogy általuk tegyék jobbá, élhetővé az életüket, s vele a világot.

A modern kor emberének egy új feladatot is magára kellett vállalnia. A hagyomány láncolata már nem minden esetben adományozódik át a gyermekekre, sokszor előfordul, hogy a gyermekek tanítják a szüleiket a zsidóságra, történelemre, a héber nyelvre, az imák világára. Az élet megy tovább, és ahhoz hogy a hagyomány láncolata ismét helyreálljon, nekünk kell tenni. Át kell vállalni feladatokat, megtanítani a jelenkori és a kö-

vetkező nemzedéket őseink örökségére. A feladat nehéz. Minden helyen és időben mások a körülmények, a lehetőségek.

Az élet egy örök körforgás, mely kisebb egységekből épül fel. A zsidó élet, a vallás lehetőséget biztosítva számunkra, hogy emberi mértékkel számolva évenként végigtekinthessünk tetteinken, cselekedeteinken, melyekből tanulva új erőt meríthetünk. A zsidó új esztendő, Ros haSana egy ilyen háttérrel, mellyel befejezünk egy zsinagógai évet, és elkezdünk egy újat.

Vegyük ki részünket lehetőségünkhöz mérten, hogy az őseinktől kapott örökséget ápljuk, azt átadjuk a soron következő generációknak, hogy Igaz emberként tekinthessenek ránk a minket követő generációk. Adjuk meg az esélyt nekik, legyen jövőjük! Ma este a világ minden táján zsidó testvéreink összegyűlnek a zsinagógákban, imaházakban, közösségi helyeikben, hogy az ősi tanításnak mindenki képességeihez mérten meg tudjon felelni:

Szentek legyetek, mert Szent vagyok Én, az Ő.való!

Köszöntsük közösen az 5771-ik zsinagógai esztendőt, forduljunk a Világ Alkotójához, hallgassa meg imádságunkat, könyörgésünk nyissa meg a Mennyi Kapukat. Fohásztunk szövegét a közösség asszonyaiért, férfijaiért, idősebbjeiért és fiataljaiért, a gyermekekért, mindazokért akik jelen vannak, és azokért akik betegség vagy egyéb ok miatt lehetnek velünk!

*Mert Te Mindenható, kegyelmes és irgalmas Király vagy,
Őrizd meg minket ahol járunk és kelünk, életre
és békességre most és mindörökké.*

**Báréch et medinát Isráél, résit cmichát geulátenu
A Világ Alkotójának áldása legyen Izraelen,
a világ zsidóságán, az egész emberiségen.
Lesáná tová tikátévu vetéhátenu!
Jó évre legyetek beírva és bepecsételve!**

(Folytatás az 1. oldalról)

...rendezvények megszervezéséért, az antiszemita megnyilvánulások elleni küzdelem terén kifejtett munkájuk elis-

diákjaiból álló **Zmirim Klezmer Együttes** a zsidó zene világába repítette a közönséget **Radó Anna** és **Pados Balázs** vezetésével.

gát Egyed Albertné képviselte. A Komáromi Zsidó Hitközség az idén is ellátta a Zsidó Kultúra Európai Napja országos koordinációs feladatait Szlovákiában. Városunkon kívül még Pozsonyban, Kassán, Eperjesen, Bártfán és Vágselyén voltak rendezvények a programsorozat részeként.

Ezúton mondunk köszönetet mindazoknak, akik hozzájárultak a nap sikeres lebonyolításához!

PA



Túri Anett, judaisztika tanár a közelgő Nagyünnepekről szolt

meréseként. **Padlovics Ágnes** és **Drozd Milan** újságírók, a Szlovák Televízió magyar adása komáromi tudósítói. A komáromi zsidó közösség életéről forgatott számos tárgyilagos televíziós riport és ismeretterjesztő anyag többéves munkájának elismeréseként. **Kovács Denisa** a dunaszerdahelyi zsidó közösség életének, programjainak megszervezésében végzett sokéves odaadó munkája elismeréseként. **Moravcsik Ágnes** Tatabánya Megyei Jogú Város Közgyűlésének képviselője, az egyesületet segítő és támogató sokéves munkája elismeréseként. **Halász Róbert** a Szenes Hanna Magyar Izraeli Baráti Egyesület alelnökéeként a magyar-izraeli kapcsolatok helyi ápolása terén végzett munkája elismeréseként.

A nap zárásaként a budapesti Lauder iskola mellett működő zeneiskola

A programra Rimaszombattól Pozsonyig és Magyarországról, illetve Izraelből is sokan érkeztek. A budapesti Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium Egyházi Kapcsolatok Titkársá-



Tóth Erzsébet Fanni előadása



Kollár Zoltán átveszi a Kehila díjat

Budapesti kirándulás

A Komáromi Zsidó Hitközség budapesti kirándulást szervez 2010. november 14-én, vasárnap.

A tervezett program:

8:00: Indulás autóbusszal a Menház elől

10:00-12:00: Látogatás a Dohány utcai Zsinagógában és a pesti Zsidónegyedben – a túra olyan, különleges helyszíneket érint, amelyek a turisták elől zárva vannak

12:00-14:00: Kóser ebéd a Carmel étteremben és séta a negyed utcáin

14:00-15:30: Idegenvezetéssel egybekötött látogatás a szeptemberben megnyílt Izraeli Kulturális Intézetben

15:30: Szabadidő

17:00: Helyek elfoglalása a zsinagógában

18:00: Koncert a Dohány utcai Zsinagógában (Zorán – Hernádi Judit – Kern András – Heilig Gábor)

Kb 22:00: Érkezés Komáromba a Menházhoz

A kedvezményes részvételi díj (támogatóinknak köszönhetően) a KZSH tagjainak és mindazoknak akik az 5771. év nagyünnepi Istentiszteletein legalább egy alkalommal részt vettek a komáromi zsinagógában 25 EUR. Az összes többi résztvevőnek 45 EUR. A kedvezményes részvételi díj csak az egész napos programon résztvevőkre vonatkozik!

A részvételi díjat legkésőbb 2010. november 9-ig kérjük befizetni, későbbi, illetve helyszíni befizetést nem tudunk elfogadni. **Jelentkezni a kile@menhaz.sk címen és a KZSH titkárságán lehet.**

Mindenkit szeretettel várunk!

Jövönk, ami összeköt – a régió oldala

Nemzetközi kulturális és történelmi bemutató Rozsnyón

Két nemzet – zsidók és romák a Holokauszt idején

A fenti címmel rendezett kétnapos, gazdag programot a rozsnyói középiskolák számára a helyi Gömői Művelődési Központ (GMK) a városháza konferenciaközpontjában. A programot a GMK lelkes, fiatal munkatársa Tóth Tímea szervezte 2009-ben indított kezdeményezése nyomán a Szlovák Köztársaság Kulturális Minisztériuma és a Kassa Megyei Önkormányzat támogatásával.

Rozsnyó Miskolctól másfél órányi autótúra található a kassai kerületben, járási székhely. Egykori zsidó közösségére ma már csak a Bányászok terén, a városháza falán 2002-ben felavatott emléktábla emlékeztet. A vészkorszak után városrendezésre hivatkozva először a zsinagógát bontották le, majd a hetvenes években barbár módon felszámolták a zsidó temetőt is, melynek pár megmentett sírkövét a helyi köztemetőbe szállították. A legutóbbi népszámlálásnál nyolcan vallották magukat zsidónak Rozsnyón. A környéken csak Kassán, Eperjesen és Miskolcon találunk ma működő hitközséget.

Rosh Hasanah után, szeptember 13-án, hétfőn korán reggel indultunk Miskocrról, Szlukovinyi Péterrel, a hitköz-

ség titkárával és egyben előimádkozójával. Kis falvakon és nagyobb városokon Kazincbarcikán, Putnokon át vezet az út az egykori Bánréve- Král' határátelöl elhagyott épületéig, innen még pár kilométer az első szlovákiai város Tornalja, majd 30 kilométer után elérjük Rozsnyót.

Az előadások két teremben zajlottak a szlovák és a magyar gimnazisták számára. A szervezők a száraz tudásátadás mellett a gyakorlatias feladatok is belevettek a programba.

A szemináriumot Kardos László helytörténész foto kiállítása egészítette ki. Az első napon a szlovák osztályoknak dr. Martin Korčok a Szlovák Nemzeti Múzeum – Zsidó Kultúra Múzeuma igazgatóhelyettese tartott filmvetítéssel

egybekötött előadást, majd a zsidó gasztronómia rejtelmeibe dr. Marta Győrivóvá, a kassai Ester- Zsidó Nők Szlovákiai Egyesülete elnöke nyújtott betekintést.

A magyar csoport első előadását a Komáromi Zsidó Hitközség programkoordinátora, Paszternák Tamás tartotta „Zsidó közösségek” címmel, majd Szlukovinyi Péter kóser borral, barcnesszal és humusszal prezentálta a zsidó ünnepek ételeit.

Az eseménysorozat a sajtó jelentős érdeklőse mellett zajlott. Másnap Štefan Vavrek ismertette a roma hagyományokat, Pozsgai Péter a zsidó migrációról beszélt, a budapesti Haver Alapítvány önkéntesei pedig a zsidó kultúráról szölkáltak. Délután a pozsonyi Mojse band előadásában zsidó és roma dalok hangzottak el.

Köszönet a hasznos és színes kezdeményezésért a szervezőknek és a közreműködőknek.

PT

Fráterék visszatértek Szalkára

Augusztus 11-én Holokauszt emlékművet avattak Szalka községben. Szalka Szlovákiában, a határ mellett, 11 kilométerre Párkánytól, az Ipoly folyónál található. Közvetlen szomszédja a magyarországi Letkés.

Hardy Katalin Holokauszt túlélő évtizedek óta Zürichben él. Nagypapja, Fráter Gedeon volt az egyetlen zsidó családfő a faluban. Üzletük, kocsmájuk és földjük volt. Katalin Budapesten élt szüleivel, de kislánként az iskolai szüneteket a faluban töltötte. A vészkorszak idején bújtatták őt helyiek. Még ennyi idő után is sokan emlékeznek rá, hiszen nem mindennap érkezett „pesti kislány” a faluba.

Katalin pár évvel ezelőtt jelentkezett a komáromi hitközségnél, mivel városunk erődje volt az a hely, ahol utójára látta édesanyját. Azóta minden évben eljön férjével a júniusi mártírnapi, hogy közösségünkkel együtt emlékezzen.

66 évvel a történetek után szinte az egész falu eljött azon a szerda délelőttön, amikor Katalin kezdeményezésére felavatták a tíz nevet tartalmazó emlékművet. Az esemény megszervezésében Piczek Ferenc családja nyújtott segítséget. A KZSH-t Pasternák Antal elnök és neje képviselték.

Józsa János polgármester köszöntője után Radnóti Zoltán lágymányosi rabbi szölk az egybegyűltekhez. A helyi plébános, majd a tájház népviseletbe öltözött képviselője beszélt, ajándékot adott át. Hardy Katalin személyes emlékeit idézte, unokája hegedült.

Az avatáson családjának három generációja vett részt, akik a világ számos részéről érkeztek. Jakal Zoltán kántor megható imája zárta a szalkai megemlékezést.

Az emlékezők még hosszan beszélgettek a tájházban, ahol felidéztek a régi idők történeteit. Köszönet min-

denkinek, aki lehetővé tette, hogy Fráterék visszatérjenek Szalkára.

PA



STETL – a Hitközségi Híradó kulturális oldala

Az oldal a Szlovák Köztársaság Kulturális Minisztériuma támogatásával jött létre!



Konferencia Ravennában

Digitális tartalmak a világhálón

Július utolsó hetében az olaszországi Ravenna városa adott otthont a Zsidó Tudományok Európai Szövetsége (European Association for Jewish Studies) IX. kongresszusának, melynek címe *Judaizmus a Mediterrán Közégben* ("Judaism in the Mediterranean Context") volt. A konferencia részletes programját lásd: <http://www.humnet.unipi.it/medievistica/aisg/EAJS-Congress-Ravenna-2010/program.pdf>.

A konferencián előadást tartott Toronyi Zsuzsanna, a Magyar Zsidó Levéltár (MZSL) főlevéltárosa. Előadásának címe: „Kapcsolatok a zsinagógában. A Dohány utcai zsinagóga templomülés-nyilvántartó könyveinek példája”. A zsinagóga üléseinek tulajdonosait nyilvántartó könyv egyedülálló dokumentum, amely majd száz éven keresztül (1854-1950) követi Európa legnagyobb zsinagógájának sorsát. A nyilvántartó könyv

négy kötetében több mint háromezer oldalon tartalmaz adatokat. Az kötetekben nyilvántartott adatok és más, a tulajdonosokhoz köthető levéltári dokumentumok alapján vizsgálhatjuk az egymás mellett ülő hitközségi tagok kapcsolatrendszerét. Az előadás néhány kiválasztott ülés tulajdonosai történetének bemutatásával illusztrálta a történeti forrás lehetséges értelmezési lehetőségeit.

A könyv digitalizált változata hamarosan elérhető lesz a levéltár honlapján, valamint az európai közös kulturális portálon, az Europeana-n is, hiszen a Magyar Zsidó Levéltár is részese a Judaica Europeana együttműködésnek.

A konferencia idejében két további fontos eseményre is sor került. Ravennában tartotta negyedévenként esedékes ülését a Judaica Europeana projekt nemzetközi bizottsága, melyen a levéltárat vezetője mellett Paszternák Tamás is képviselte. Az Európai Unió

által támogatott kétéves projekt keretében Zsidók az európai városokban címmel különböző országokban a részt vevő levéltárak, könyvtárak, múzeumok iratanyaguk, könyvállományuk egy részét digitalizálják és hozzáférhetővé teszik a világhálón. A különleges projektről a www.judaica-europeana.eu oldalon olvashatnak részletesen. A partnerek közös virtuális kiállításokat is rendeznek majd, illetve a projekt részeként közoktatási és egyetemi oktatási programok és számos népszerűsítő rendezvény is indul.

A találkozó során a partnerek áttekinthették a projekt aktuális helyzetét, a szakmai és pénzügyi feladatok állását, illetve összegezték a következő időszak feladatait.

A konferencia utolsó napján a project-partnerek által szervezett Digital Humanities (Digitális Társadalomtudomány) című workshop ismertette a digitalizálás adta új lehetőségeket, és a digitális tartalmak felhasználását az oktatás és a tudományos kutatások területén.

PT

Viera Kamenická fotokiállítás a budapesti Szlovák Intézetben

Chatam Sofer metamorfózisa

A XIII. Zsidó Nyári Fesztivál keretében 2010. augusztus 30-án nyílt meg a budapesti Szlovák Intézet Rákóczi úti épületének földszintjén Viera Kamenická tárlata. Milan Kuruc, az Intézet igazgatója köszöntötte a megjelenteket – köztük Peter Weisst a Szlovák Köztársaság budapesti nagykövétét – akik teljesen megtöltötték a termet. Az igazgató úr kiemelte a Zsidó Nyári Fesztivállal való többéves, sikeres együttműködésüket. Bemutatta a művésznőt, aki a Szlovák Nemzeti Múzeum- Zsidó Kultúra Múzeumának fotográfusaként hosszú ideje követi fényképezőgéppel az ország zsidó közösségének életét. Fényképezi az élő és elpusztult hitközségek épületeit, judaikáit.

A kiállítás történetébe Viera Kamenická vezette be az érdeklődőket tökéletes magyarsággal elmondott ismeretében. Szólt a Frankfurtban született neves rabbiról, Moshe Schreibernél (1762-1839), aki Chatam Sofer néven vonult be a történelembe. A pozsonyi Jesiva alapítója kemény ortodox nézeteket vallott, munkásságát, műveit ma is gyakran idézik szerte a világon. A ki-

állítás végig követi végső nyughelye, a pozsonyi régi zsidó temető sorsát, amely sokszor egybeforrott a nagymúltú város zsidó közösségének sorsával. A Duna parton eltemetett bölcs és tanítványai sírja sokszor került veszélybe. A helyhiány miatt egy időben úgy oldották meg a temetkezést a vár domb alatt, hogy újabb földréteget hordtak régi sírokra, ezzel azok érintetlenek maradtak, és erre a rétegre temettek. A Duna árterének rendezése is megkövetelte a terület magasztását. A pozsonyi bölcsék sírjai ekkor még megmenekültek, viszont 1943-ban már a náci megszállás idején (amikor a zsidók nagy részét deportálták az országból) a szlovák főváros vezetése egy új alagút építését kezdeményezte a vár alatt, ezzel a régi temető sorsa felszámolás lett. A sírok nagy részét megszüntették, a csontokat a közeli új ortodox temetőben helyezték el vallási felügyelet mellett.

A csodával határos módon azonban Chatam Sófer és tanítványai sírjai érintetlenek maradhattak, bár ettől kezdve a föld alá kerültek, vasbeton réteg lett fe-

lettük. Az 1980-as évek elején az alagútba bevezették a villamost, innentől kezdve a villamosmegálló zord épülete jelentette a lejárót a világhírű sírokhoz. Az imádkozók feje felett pedig több tonna járművek robogtak.

A rendszerváltás után a Pozsonyi Zsidó Hitközség és számos ortodox szervezet kezdeményezésére lehetőség nyílt a sínek áthelyezésére és egy új mauzóleum megtervezésére, amely természetes fényt kap. A kohénok pedig a kohénok hídján át közelíthetik meg a szent helyet. Az új épületet a neves szlovák építész Martin Kvasnica tervezte. Azóta is érkeznek a vallásos zarándokok a világ minden részéről (bővebb információ: www.chatamsofer.com), hogy a bölcs rabbi sírjánál imádkozzanak egy neves közösség szinte egyik utolsó emlékeként. A pozsonyiak is tudják, ki nyugszik itt: a „Chatam Sofer” nevű villamosmegállón átmegy szinte az összes vonal, így a hangszóróból naponta több százszor hangzik el a bölcs neve.

PT

Micsi és Mici és Sófár Siini kalandjai avagy az ifjúság oldala

Szarvas 2010

Zsidóság újratöltve

Huszonegyedik alkalommal nyitotta meg kapuit az idei nyáron a szarvasi Lauder/Joint Nemzetközi Zsidó Ifjúsági Tábor. Az 1990-es megalapítás 20. évfordulójának ünneplését beárnyékolta, hogy a gazdasági válság miatt az eddigi négy, 12 napos turnus helyett csak két alkalommal érkezettek új gyerekek az alföldi város határában működő egykori kemping területére. Az eddigi 2000 fiatal helyett csupán 1000-nek adatott meg, hogy átélje a tábor különleges, egyedi atmoszféráját.



A jubileumi év oktatási témájának címe „Judaism Reloaded – Zsidóság újratöltve” volt. Változásokkal foglalkoztunk, melyeknek meghatározó szerepük volt a zsidóságra vagy az egész világra nézve. Az első

napon a „változás” fogalmával ismerkedtünk, a következő kérdésekre keresve a válaszokat: Miért változunk? Mit nyerünk a változással? Mit veszítünk? Hogyan változunk? A zsidóság és a változás kapcsolatát elemeztük kedden, megismerve néhány modernkori zsidó személyiséget, akiknek nagy szerep jutott a változások előidézésében. A harmadik napon Ábrahámmal talákoztunk, akinek az egyistenhitet, a monoteizmust köszönhetjük. Mózes segítségével megkaptuk a Tízparancsolatot, és rabszolgákból szabad embereké váltunk. Pénteken és szombaton, a sabbat bemutatása mellett, azokkal a rabbiakkal ismerkedünk meg, akik a második jeruzsálemi Szentély pusztulásával bekövetkező, hatalmas változás időszakát képviselik. A zsidó élet a krízis idejében, a rabbi rendeletei nyomán nagyon aprólékosan meghatározott, háláchikus (a zsidó törvényeknek, szokásoknak, szabályoknak megfelelő) életvitellé vált. Megmutattuk a gyerekeknek, hogyan töltötték meg tartalommal a sabbat törvényeit, hogy kiteljesedjen általuk a nap. A vasárnapi szülőnap illetve a külföldi csoportok egész napos kirándulása után hétfőn ismét előkerültek az előző héten megismert, modern kori szereplők. Megismertük azokat a kihívásokat, amelyekkel a zsidóknak és a zsidóságnak szembe kellett néznie, amikor beléptek a modern Európa színpadára. Foglalkoztunk azzal, hogy mit vittek magukkal a hagyományokból, és mit utasítottak el. Megvizsgáltuk, hogyan élhetett valaki zsidóként egy olyan világban, amely bizonyos területeken megnyílt számukra. Boncolgattuk, hogy túlélheti-e a zsidóság ezt a váltást, túl kell-e élnie? Kedden a zsidóságon belüli változásokat néztük meg, két karaktert, Avraham Geigert, a reform zsidóság valamint Samson Rafael Hirscht, a modern ortodoxia megalapítóját ismertük meg. A következő napon olyan zsidókkal talákoztunk, akik elismerték zsidó-



ságukat, de az általuk hozott, nagy jelentőségű változások a külvilágra és az emberiség egészére gyakoroltak alapvető hatást az emberi gondolkodás (Freud), valamint a minket körülvevő világ (Einstein) megismerése területén. Feltettük a kérdést: Mi motiválta őket? Mennyiben befolyásolta őket zsidó háttérük? A tábor a személyes változás újra-felvetésével zártuk. A cél ezúttal az volt, hogy a táborozók ne csupán fiatalként, hanem zsidó fiatalként is gondolkozzanak az-zal kapcsolatban, hogy milyen változtatásokat szeretnének megvalósítani a saját életükben?

Az oktatási program célkitűzéseit nem csupán a madric-hok (ifjúsági vezetők) által tartott csoportfoglalkozásokon (peulákon), hanem a korcsoport- és táborszintű programokon is igyekeztünk szem előtt tartani. Sokáig emlegetjük majd az egyiptomi kivonulás éjszakáját, amikor éjjel egykor felébresztettük a gyerekeket kórhú ruhába öltözve, majd csatlakoztunk Mózeshez. Jártunk a fáraónál, arra kérve őt, hogy engedje el országából a zsidó népet. Átéltük az Egyiptomot sújtó tíz csapást a legmodernebb technika segítségével, átkeltünk a kettévált Vörös-tengeren, vándoroltunk a pusztában, láttuk Mózeset, ahogy a Színáj-hegyén (egy kémény tetején, a tábor legmagasabb pontján) megkapta a kőtáblákat a Tízparancsolattal, és a zsidó népet, amely mindeközben aranyborjút épített és bálványt imádott. Mindezt végtelen haragra gerjesztette Mózeset és az Örökkévalót, így nekünk sem marad más választásunk, mint egy kiadós alvás után egész nap micvákat, jócselekedeteket teljesítsünk, a bálványimádás bűnét megbánandó. A napközben teljesített jócselekedeteket a Tízparancsolat törvényeivel együtt egy nagyszabású show keretében mutattuk be a tábor sportcsarnokában, a Kupolában.

A két hét alatt volt számtalan emlékezetes pillanat, dilemmakávézó a nagyoknak, Einstein laboratóriuma a kicsiknek, esti erdei játék, rabbi falva, ahol a szombat és a zsidó hétköznapok törvényeivel ismerkedtünk. A tizenkét napot a tábor 20. évfordulójának ünneplésével zártuk. Fényképek, videó segítségével idéztük fel az elmúlt éveket, megemlékeztünk a tábor egyik legmeghatározóbb személyiségéről, Itzhak Rothról, az idén elhunyt egykori táborvezetőről. Volt torta, születésnap köszöntők és egy fergeteges tűzijáték is.

Azzal a reménnyel köszöntünk el a 2010-es szezontól, hogy remélhetőleg jövő nyárra eltűnnek a szarvasi tábor egéről a sötét viharfelhők, és újra régi fényében pompázik majd a tábor két hónapon keresztül 2011 nyarán.

Paszternák András beszámolója

Szarvas öt arca

Péntek délután van, július első hétvégéje közeledik... lassan befejezem a munkát, rakodok még egy kicsit a laborban, elzárom az argonos palackot, kikapcsolom az atomi erőmikroszkópot. Egy pillantás a naptárra,... a jövő heti teendőket veszem sorra. Aztán ugrás egy másik világba, indulás Szarvasra... 2010-ben először.

I. A tábor ébredése

Hosszú idő telt el tavaly október óta, Ubullal, a családi tábor szervezőjével suhanunk az M5-ön. A táj ismerős... időközben Kecskeméten felhúzták a Mercedes-gyár épületeit... Megérkezünk, a tábor még üres, talán 10-en lehetünk lent. A házak, az ebédlő, a Beit Dávid még téli álmukat alusszák. A betonokból mindenfelé gyomnövények nőnek... mintha egy elhagyott, évek óta lakatlan faluban járnánk... A tábor hátsó részében feltűnik néhány szürke-piros lakókonténer, jelezvén, hogy Szarvas azért mindig változik egy kicsit. Másnap délelőttre előkerülnek a játékok, kislabdás medencék, kézműves kellékek... épül a játszószoza favonatokkal, babákkal... Éledezik a tábor, holnap ismét munka... Nem búcsúzom, pénteken újra jövök...



Ünnepelőben... korcsoportvezetők (Lantai Dávid, Szendy Barbara és a szerző) a péntek esti szombatfogadás előtt... (foto: Fonó Róbert, www.szarvastabor.hu)

II. A „mi” táborunk...

Öt napja jöttem haza, már nagyon hiányzik... Népliget, 16:15 Komádi gyorsjárat, egymást tapossuk néhány nyugdíjas nénivel... A táj még mindig változatlan... Séta a főiskolától a kiserdőn át,... Kabalat Shabat a Beit Dávidban, a tábor zsinagógájában. Rég nem látott korcsoportvezető társak... Leon, Sandra, Petra... lelkes negeves (a tábor legkisebb korcsoportja) madrichok. Workshoppok, enrichmentek, madrichkönyv tanulmányozása... Pörög a tábor, a „mi” szarvasi táborunk. Megható Havdala, a mikád téren égőgyertyák, Jickó, a korábbi táborvezető emlékére... Sikeresen megtartott foglalkozások,... Vasárnap, újra Kecskemét... Budapest.

III. A másik oldal

Első turnus szülőnapja... 6:45, Népliget, a bátyámmal indulunk ... a Volánbuszon a sofőr a mikrofonban üdvözlzi az

utasokat, ilyet sem hallottam még az elmúlt 11 évben... A táj olyan mint két hete... Szarvas... A kerítés mellett jövet Barbi (korcsoportvezető társam az elmúlt 7 évben) hangját hallom: „Negevesek tánc az imateremben!”. Látogatói kar-szalag... futás az imaterembe. A gyerekek nagy részét ismerem,... a madrichoktól érdeklődöm, milyen a turnus... Felhangzik a korcsoport kiálltása, az Ahat, stájim, salos, arbá... de nem kiáltom, hogy NEGEV, valahogy nem jön ki a torkomon. Kívülállónak érzem magam..., talán jobb lett volna otthon maradni, merül fel bennem. Bolyongok a táborban... a lelátó szülői oldaláról nézem a szülőnap műsor főpróbáját, olyan fura itt a túloldalon. Mire délután vége a kupolai programnak, kint szakad az eső, ronda, hideg idő van... Ezt az arcát nem szeretem Szarvasnak... indulnék haza, ez nem az én turnusom...

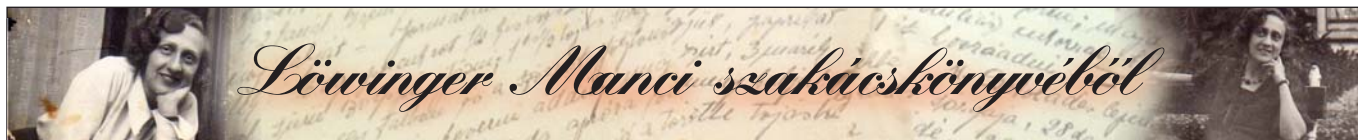
IV. Itthon vagyok...

Három év után újra elsőnek érek ki az induláshoz,... 7:19, ülök a bőröndömön, s csak nézek ki a fejemből... Lassan szállingóznak a táborozók, madrichok... jönnek a buszok. Gyerekek, szülők,... kérések, tanácsok... Út közben gyönyörködöm a hét busz kígyózó sorában. 54 negeves, Shay-Reni, Linda-Ági, Miri-Dóri, Rachel-Laci, a madrichok, Barbi a korcsoportvezető társ... vár ránk 12 nap VÁLTOZÁS. Szobát, csoportot osztunk,... síró gyerekeket vigasztalunk, akiknek már most hiányoznak a szüleik... Az egyik pillanatban még Mózes vagyok, aztán Géza bácsi, az állatkert igazgatója, majd Bezalet... Csak kapkodom a fejem... ITTHON vagyok, Szarvason a NEGEVBEN...

V. Epilógus

Péntek reggel van, a kerítésre felkapaszkodva integetünk a tábor elhagyó buszokban utazóknak néhány korcsoportvezető barátommal együtt. Vége a második turnusnak, vége a nyárnak... Maradunk még a hétvégére, értékelni, visszatekinteni... Közösén készítjük el az ebédet, majd neki-kezdünk... átbeszélünk, elemzünk, javaslatokat teszünk a jövőre nézve. A szombat bejövetele előtt megragadok egy széket, leteszem a mikád tér közepére... hosszú percekig figyelem a szellő által lengetett WELCOME – SHALOM HABAJIT (Isten hozott) feliratot... mintha minden táborozó a szobájába zárkózott volna, s csak egy jelre várna, hogy ki-rohanjon a szobájából... csend van, túl nagy csend. Azon tűnődöm, ha sötét őszi napokon, a hideg tél során elkezd beszélgetni a téren álló fenyőfa a szemközt lévő nyírfával, vajon mit mondhatnak egymásnak az eltelt 20 évről... Kabalat Shabat,... Kb. 40-en hallgatjuk a Kidust a péntek esti vacsorán a 600 fős étteremben... Tegnap este még zsúfolásig volt ez a hely magyarországi, szlovákiai, csehországi, romániai, lengyel, amerikai és izraeli fiatalokkal... Énekelünk, néhányan elkezdenek vonatozni, mint ahogy a nagy tábori ebédlői énekléseknél tesszük... Másnap tovább értékelünk, elemzünk... este záróbuli a Körös partján. Reggeli után indulás... könnyes búcsú. A remény, hogy jövőre visszatérhetünk!?

(a cikk eredeti változata a tábor Szarvas Times című újságjának 2010/II. turnus 1. számában jelent meg „Szarvas négy arca” címmel)



Ilyen meleg még nem volt...

Ezen a nyáron sokszor hallottuk ezt a mondatot. Igazán, ilyen meleg nyár 130 éve, mióta Izraelbe a hőmérsékletet írják, nem volt. Igaza van Al Gorenak, az amerikai környezetvédelmi aktivista, aki a globális felmelegedés veszélyeiről tart előadásokat és 2007-ben Nobel békedíjat kapott.

De ahogy ismerem magunkat, télen mikor jönnek a hideg, esős napok, vágyódva fogunk a nyári melegre gondolni. Épp azért, itt az ideje, hogy a nyári ízeket és illatait eltegyük télre.

Nyári és őszi zöldségek és gyümölcsök különleges ízét és zamatát télen is lehet élvezni és nem sok munkába kerül. Igaz hogy minden szupermarketben lehet találni lefagyasztott és konzervált gyümölcsöt és zöldséget, de én a régi-módi konyhai tanácsot követem. Az ott-hon készített ételek örömet hoznak, nem

beszélve arról, hogy így mindenki tudja pontosan, hogy mit tartalmaz az, amit a családomnak tálalok.

Házilag fagyasztott zöldség

Mély lábasban felforralunk vizet egy kis kanál sóval. Előkészítünk egy mély tálat jeges vízzel, egy szűrőkanalat, egy szűrőt, kis nylon zacskókat vagy kis plasztik dobozokat. A zöldségek például: karfiol, brokkoli, zöldbab, sárgabab és zöldborsó.

A kiválasztott zöldséget megmossuk és a karfiolt meg a brokkolit kis virágokra szedjük. Mikor a víz felforrat kis adagot 2-3 percig forraljuk, szűrőkanállal kiszedjük és rögtön a jeges vízbe tesszük 2-3 percig.

Szűrőtálba lecsöpögtetjük a vizet és zacskóba vagy kis dobozba tesszük és rögtön a mélyhűtőbe rakjuk.

2 fontos tanács:

1 – mindig kis adagot forralni és kis adagokba fagyasztani, mert csak annyit szabad kiolvasztani, amennyire szükség van. Kiolvasztott ételt nem szabad újból befagyasztani.

2 – készítsünk elég jeges vizet vagy jégkockákat, mert forró zöldség rögtön megmelegíti a vizet.

Savanyúság télre

1 kg uborka, 1 kg édeskáposzta, 1 kg paprika, 1 kg zöldparadicsom, 5-6 szál sárgarépa, 5 kanál só, ha lehet durva só, 2 kanál cukor, 10 kanál ecet, 10 kanál étolaj, 1 mokkaskanál szalicil, ízlés szerint egész bors és babérlevél.

Elkészítés: a zöldségeket tetszés szerint apróra vágjuk, összekeverjük a fűszerekkel, pár óra után üvegekbe rakjuk.

Jó étvágyat!

Orna Mondshein,
Ashkelon, Izrael

Kile Kaleidoszkóp

Haar Bandi (Csikele) emlékére

Mély megrendüléssel kaptuk a hírt Izraelből, hogy hosszantartó súlyos betegségben elhunyt Haar Jichak, a Szentföldön élő komáromiak egyik legaktívabb tagja. Hosszú éveken át szervezte a Komárom és környékéről elszármazottak megemlékezéseit, az Azkarákat a deportálások évfordulóján. 2004-ben az ő vezetésével érkezett egy delegáció a városunkból elszármazottak világtalálkozójára. Megható pillanat volt, amikor szombaton felhívták a Menház zsinagógájában a Tórához, illetve amikor könnyekkel küszködve átadta a Holokauszt áldozatainak héber nyelvű listáját, mely helyett egy új készült Jeruzsálemben. Hosszú ideig hetente telefonált, érdeklődött a komáromi kile mindennapjairól. Több ruhadományt is küldött a 2000-es évek elején a hitközségnek. Bandi bácsi – Csikele, ahogy barátai nevezték – emlékét egy a 2002. februári Hitközségi Híradóban (VII. évfolyam 2. (69.) szám 5. oldal) megjelent írásával idézzük fel:

Komáromtól Izraelig – Haar Bandi írása

Nagyjából beszámolok komáromi életünkről 1949 júniusi kivándorlásunkig. Szüleimmal a Jókai utca 25. számú házban laktunk egész a deportálásokig. Sajnos a családom, testvéreim és szüleim nem tértek vissza. A háború után, 1945-ben megnyitottam üzletünket, a kötött és textil szakmában társaim voltak Stern Feri és Gansel Ignác, kivándorlásukig vezették az üzletet. Tagjai voltunk az akkori hitközség vezetőségének Bandler dr. és Fleischmann Lajos voltak tagtársaink. Én az új hazában is

kereskedő maradtam, falum Bné Cion községben voltam az önkiszolgáló üzlet vezetője 12 évig, utána 14 évig saját tulajdonban vezettem. Mellette kaptam egy szép gazdaságot 25 dunam (1 dunam 1000 m²) földön gazdálkodtam gyümölcs és zöldség termesztéssel foglalkoztam és kb. 2000 tojós tyúkom volt, amit szép lassan likvidáltam, utána Rananán egy 80 ezer lakosú városban nyitottam egy divatárú boltot, amelyet 1999-ig, nyugdíjazásomig vezettem, és most 80 éves koromban befejeztem az aktív vezetést, s önkéntes munkát végzek. Aktív tagja vagyok a Komárom és környéke Azkara szervező bizottságának. Mint, ahogy azt előző levelemben írtam, egy éve beköltöztem lakni Rananába és itt folytatom különböző önkéntes munkámat.

Többször ellátogattam Komáromba és találkoztam egy néhány régi baráttal Gregus Mikivel, Wohlstein Mikivel, Grünhut Rózsival és Földes Imrével, akik többsége ma már nem él. Örömmel olvastam, hogy van még zsidó élet. Az évi összejöveteleinket részletesen beszámolunk és megemlékezünk az előző évben elhunyt testvéreinkről, majd egy kántor elénekli az El malé Rachamimot és Kaddist mond a közösség. A meghívott rabbi gyászbeszédet mond, az egész szertartás Mincha imával kezdődik. Az áldozatok emlékére mécses gyűjtünk. A megemlékezés után baráti találkozót tartunk.

A család gyászában osztozunk, Bandi bácsi emlékét örökre megőrizzük!

a Hitközségi Híradó szerkesztői

Roš Hašana a Jom Kipur v Komárne

Komárňanská ŽNO dôstojným spôsobom oslavovala príchod synagogálneho roka 5771. Naša komunita sa zišla v Menháze na Roš Hašana večer a aj nasledujúci piatok večer, resp. na Kol Nidra a v deň sviatku Jom Kipur. Kantorom bol kandidát na rabína Pál Megyes a Dávid Popovics, na Roš Hašana prišiel k nám profesor Židovskej univerzity Dr. János Oláh.

V prvých minútach nového roka, pri počúvaní modlitby, mi napadli slová kronikára našej ŽNO, Raab Feribáčiho, ktoré napísal v knihe pochádzajúcej z osemdesiatych rokov: Prázdne lavice signalizujú smutnú budúcnosť stále sa zmenšujúcej komunity...“ Teraz sedím tu v synagóge, na prízemí nevidím žiadne prázdne lavice, ale skoro všade vidím, že do modlitebnej knihy hladí pár očí. Sú to súverci, známi, hostia z mesta, z Tatabánye, z Izraela, zo Švajčiarska... Je jeden z najväčších sviatkov židovstva a sme tu spolu. Po ceremoniáli v synagóge spolu večeríme (je nás 46) v sále Zoltána Wallensteina. Stalo sa už tradíciou, že kóšer stravu nám dodáva reštaurácia Carmel z Budapešti. Barches namáčame do medu, konzumujeme mrkvový prívarok... Počúvame, čo nás učia naši prednášajúci z Budapešti. Sme spolu! Takto prebiehali všetky spoločné večere, v piatok večer bol kидуš, znovu sme sa veľa rozprávali a v duchu sme sa pripravovali na Jom Kipur.

Na Kol nidre sme boli znovu v Menháze, s nami je teta Teri Vajnorsky a Miram Neiger-Fleischmann z Jeruzalema. Zaznie Jaale... ako často sme túto modlitbu spievali na fakulte liturgie Židovskej univerzity. Doobeda na Jom Kipur, ako by som videl umelecké dielo v Múzeu diaspory v Tel-Avive „Čakanie na desiateho...“, ale ten príde a znovu sa môžeme modliť v minjane. Nasleduje pôst, znovu sa stretáme, zaznejú zvuky šófaru a potom ja ako najmladší držím v ruke spletenú sviečku... Spoločná večera....a stretneme sa za týždeň na Sukot, v stánku.

PA

400 žiakov v Menháze

Za uplynulé roky sa stalo u nás tradíciou, že na základe iniciatívy pána profesora dr. Jánosa Oláha pozývame do synagógy na Roš Hašana skupinu študentov. Sme malá komunita, stretávame sa na modlenie iba večer, a preto doobeda zapíňajú lavice synagógy žiaci, ktorí o to prejavujú záujem. Prvý deň doobeda nás navštívilo 150 žiakov z Gymnázia J. Selyeho, na druhý deň prišli z Gymnázia Šuleka, zo Strednej priemyselnej školy, zo základnej školy na Komenského ulici a zo základnej školy Móra Jókaiho. Pán profesor Oláh odpovedal na otázky žiakov, bolo ich veľa, a deti so záujmom počúvali. Slovenskej skupine žiakov odpovede tľmočil Tamás Paszternák. Do vzdelávacieho programu sa aktívne zapojil aj Pál Megyes a Dávid Popovics.

Medzi Roš Hašana a Jom Kipurom prišli žiaci z Kolárova, ktorí navštívili kostoly v Komárne, a preto prišli aj k nám, doprevádzala ich naša pani riaditeľka Judita Haasová.

PT



Výlet od Budapešti

ŽNO v Komárne organizuje v nedeľu 14. novembra 2010 výlet do Budapešti.

Plánovaný program:

8:00: Odchod mikrobusu od Menházu

10:00-12:00: Návšteva synagógy na ulici Dohány, prechádzka po židovskej štvrti, v priebehu ktorej navštívime také miesta, ktoré turistom nie sú sprístupnené.

12:00-14:00: Kóšer obed v reštaurácii Carmel, následne prechádzka po štvrti

14:00-15:30: Návšteva Izraelského kultúrneho inštitútu, ktorý bol otvorený v septembri t.r.

15:30: Voľný program

18:00: Koncert v synagóge na ulici Dohány (Zorán – Herédi Judit – Kern András – Heilig Gábor)

cca. 22:00: Príchod do Komárna

Poplatok je vďaka našim sponzorom so zľavou pre členov ŽNO a pre všetkých, ktorí sa aspoň raz zúčastnili na bohoslužbách v komárňanskej synagóge pri príležitosti Vysokých sviatkov roku 5771 – 25 eur, pre ostatných 45,- eur. Zľavený poplatok sa týka iba tých, ktorí sa zúčastnia na celodennom programe. Žiadame vás, aby ste účastnícky poplatok zaplatili do 9. novembra, lebo na mieste sa platiť nedá.

Prihlásiť sa môžete na e-mailovej adrese kile@menhaz.sk a na sekretariáte ŽNO v Komárne.

Srdečne vás očakávame!

Fráterovci sa vrátili do Salky

Dňa 11. augusta odhalili v obci Salka pamätník holokaustu. Salka leží 11 kilometrov od Štúrova, na brehu rieky Ipeľ. Susedná obec na maďarskej strane je Letkés.

Katalin Hardy, ktorá prežila holokaust, žije už dlhé roky v Zürichu. Jej starý otec Gedeon Fráter bol hlavou jedinej židovskej rodiny v obci, bol majiteľom obchodu, krčmy. Katalin žila s rodičmi v Budapešti, ale ako dievčatko trávila prázdniny na dedine. V období hrôzy ju ukryvali dedinčania. Aj po takej dlhej dobe sa na ňu pamätajú, lebo „dievča z Pešti“ nebolo na dedine každodenným hosťom.

Katalin pred niekoľkým rokmi prišla do Komárna, nakoľko pevnosť bola posledným miestom, kde videla svoju mamičku. Odvtedy prichádza každoročne aj so svojím manželom na deň martýrov do Komárna, aby spolu s našou komunitou spomínali.

Po 66 rokoch sa skoro celá dedina zišla, aby bola prítomná na odhalení pamätníka s desiatimi menami. Ferenc Piczek s rodinou pomohli pri organizovaní spomienkového stretnutia. ŽNO Komárno zastupoval predseda Antal Pasternák s manželkou.

Po pozdravných slovách starostu Jánosa Józsu prehovoril Zoltán Radnóti, rabín z Budapešti, následne miestny pán farár a prítomným sa prihovorila aj predstaviteľka obce v miestnom kroji, ktorá Katalin, iniciátorku odhalenia tabule, odovzdala darček. Katalina Hardy hovorila o svojich spomienkach a jej vnuk hral na husliach.

Na odhalení pamätníka sa zúčastnili tri generácie rodiny, ktoré prišli z rozličných častí sveta. Po dojímavovej modlitbe kantora Zoltána Jakala sa skončilo pamätné stretnutie v Salke.

Prítomní sa ešte dlho rozprávali, spomínali. Ďakujeme všetkým, ktorí umožnili, aby sa Fráterovci vrátili do Salky.

PA

Žiadame Vašu podporu

Zmena ČÍSLA ÚČTU!

Vážení čitatelia!

Prosíme Vás, aby ste podľa Vašich možností podporovali programy ŽNO v Komárne, ako aj vydávanie Spravodaja, údržbu budov a obnovu cintorína.

Od 1. januára 2008 môžete zasielať peniaze na nasledujúce účty (je možnosť platiť osobne na sekretariáte, ako aj poukázanie peňazí šekom):

Poukázanie peňazí z územia SR:

26384962/0900- Slovenská sporiteľňa alebo
10103804/5200- OTP Slovakia

Poukázanie peňazí zo zahraničia:

Adresa: Židovská náboženská obec v Komárne, Eötvösa 15, 94501 Komárno, Slovenská republika

IBAN: SK0609000000000026384962 SWIFT: GIBASKBX
Adresa banky: Slovenská sporiteľňa, Palatínova 33, 94501 Komárno

alebo

IBAN: SK5252000000000010103804 SWIFT: OTPVSKBX
Adresa banky: OTP Slovakia, Záhradnícka 10, 94501 Komárno

Ďakujeme!

Krátke správy

✧ Spravodajcu, Komárňanskú židovskú náboženskú obec a Klub Šalom podporili: J.J. (Komárno), J.D. (Bratislava), Zuzana a Frídrih Reisch (Stockholm), rodina Navonovcov (Bné Brak), Linda Caller (London), Holczer Pali (Beer Ševa), Juraj Himmler (Štúrovo), MUDr. Dušan Rybár (Rimavská Sobota), MUDr. Tibor Gabor (Veľký Krtíš), Anna Weiszová (Dunajská Streda), D.V. (Nové Zámky), Peter Bocek (Košice), Kantás János (Tatabánya), Tibor Kornfeld (Dunajská Streda), Viera Navratilová (Komárno), dr. Avraham Weisz (Tel-Aviv) a darcovia, ktorí si priali zostať v anonymite. Ďakujeme!

✧ V priebehu sviatkov Sukot, v dňoch 26. a 27. septembra 2010, sa v Debrecíne konalo XI. stretnutie maďarsky hovoriacich Židov.

✧ 3. októbra sa v Košiciach konalo zasadnutie prezídia ÚZ ŽNO Slovenska. Na programe je prerokovanie a prijatie nových stanov.

✧ Pani Zsigmondné Jungermann z Budapešti darovala našej ŽNO pred Vysokými sviatkami modlitebné knihy. Ďakujeme!

✧ Naša knižnica Bélu Spitzera získala nové knihy z grantových prostriedkov.

✧ Mikromúzeum Ármina Schnitzera bolo obohatené novými dokumentmi, ktoré predstavujú minulosť našej komunity.





SPRAVODAJCA

Európsky deň židovskej kultúry v Menháze Umenie a židovstvo

Prvú septembrovú nedeľu sa ŽNO v Komárne opätovne zapojilo do seriálu kultúrnych programov organizovaných v 23 krajinách Európy. Deň sme začali regionálnym stretnutím náboženských obcí a komunit.

Po uvítacích slovách programového koordinátora ŽNO **Tamása Paszternáka** prehovorila **Erzsébet Fanni Tóth**. Na základe vykonaného prieskumu oboznámila prítomných s tým, čo si myslia maďarskí mladí ľudia na Slovensku o Židoch. V priebehu prieskumu medzi

verzity v Budapešti. Vo svojej prednáške sa zaoberal hlavne obrazom, vytvoreným o nás a o našich komunitách. Prítomných pozdravil predseda ÚZ ŽNO **Pavel Frankl**.

Nasledoval kóšer obed, približne 60 prítomných s chuťou skonzumovalo troj-



mládežou položili otázky 2500 stredoškólakom a 700 poslucháčom univerzity. Po prednáške, v ktorej neodznegli pozitívne výsledky, prehovoril budúci rabín **Pál Megyes**, poslucháč Židovskej uni-

verzity v Budapešti. Vo svojej prednáške sa zaoberal hlavne obrazom, vytvoreným o nás a o našich komunitách. Prítomných pozdravil predseda ÚZ ŽNO **Pavel Frankl**. Nasledoval kóšer obed, približne 60 prítomných s chuťou skonzumovalo troj-

akademická maliarka z Jeruzalema, mala prednášku o kontakte židovstva a umenia. Kultúrny antropológ **Richard Papp** prednášal o židovskom humore, vystúpenie obohatené mnohými židovskými vtípmi zožalo veľký úspech. Po obedňajšie prednášky simultánne do slovenčiny tlmočila **Magda Vadászová**.

Už tradične nasledovalo odovzdanie cien Kehila a Kehila Haver. Na záver programu pozvala skupina **Zmirim Klezmer**, zostavená zo žiakov budapeštianskej Lauderovej školy pod vedením **Anny Radó** a **Balázsa Padosa**, obecensťo do sveta židovskej hudby.

Na program v Komárne prišli návštevníci zo širokého okolia, od Rimavskej Soboty až po Bratislavu a aj z Maďarska, resp. z Izraela. Ministerstvo verejnej správy a spravodlivosti z Budapešti zastupovala pani **Albertné Egedy**, zo Sekretariátu pre cirkevné záležitosti.

Naša ŽNO aj v tomto roku vykonávala úlohu koordinátora Európskeho dňa židovskej kultúry na Slovensku. Okrem nášho mesta sa akcie konali v Bratislave, Košiciach, Prešove, Bardejove a v Šali.

Dovoľte, aby sme aj touto cestou vyjadrili poďakovanie každému, kto prispel k úspechu tejto akcie.

PA

Obnova Menházu



Do konca septembra sa dokončí obnova vnútornej fasády Menházu – na dvore. Dokončí sa nová omietka a obloženie schodov. Pracovníci spoločnosti Bol-di tak dokončia vonkajšiu rekonštrukciu. V ďalšej fáze plánujeme úpravy na dvore Menházu.

Pozvánka do Klubu Šalom

Klub Šalom pri ŽNO v Komárne poriadá nasledujúce stretnutie **v nedeľu 17. októbra 2010 o 14.30 hod** v Menháze, v Sále Zoltána Wallensteina. Hostom bude prof. MUDr. Pavol Traubner, čestný predseda ÚZ ŽNO na Slovensku.

Srdečne vás pozývame!